

Zofia Sikorska-Piwowska

Warszawski Uniwersytet Medyczny Centrum Biostruktury, Zakład Anatomii Prawidłowej

Marta Zalewska

Warszawski Uniwersytet Medyczny, Wydział Nauki o Zdrowiu, Zakład Profilaktyki

Zagrożeń Środowiskowych i Alergologii

Jacek Tomczyk

UKSW Warszawa, Instytut Ekologii i Bioetyki, Zakład Antropologii

Antoni Leon Dawidowicz

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Instytut Matematyki

Analiza dyskryminacyjna tendencji hominizacyjnych naczelnych

Niektóre tendencje ewolucyjne, które doprowadziły do utworzenia formy człowieka współczesnego (*H. sapiens*), pojawiły się także wśród małp, takich jak rezusy (*M. rhesus*) [1].

W obecnej pracy przedstawiamy model ewolucji naczelnych na podstawie wybranych pomiarów czaszek małp [2] i przedstawicieli kopalnych człowiekowatych (*Hominidae*). Wszystkie badane osobniki zostały zaklasyfikowane do klasy wieku *adultus*, co należy utożsamiać z osiągnięciem pełnej dojrzałości morfologicznej [3].

Wśród hominidów wyróżniono taksony obejmujące australopiteki masywne (*A. robustus*, *A. boisei*, *A. aethiopicus*), australopiteki gracylne (do grupy tej zaliczono zarówno australopiteki gracylne — *A. africanus*, *A. afrensis*, jak i formy *H. habilis*), pitekantropy, neandertalczyków (grupę stanowią pozostałości zarówno klasycznych form neandertalskich jak i *H. heidelbergensis*) oraz człowieka współczesnego. Analiza porównawcza pomiarów bezpośrednich czaszek i wskaźników Moranta i Sergiego [2] obejmuje 64 formy badanych naczelnych.

W celu zbadania zależności wybranych pomiarów obliczono korelacje między nimi dla każdego taksonu osobno. Stwierdzono, że jest ona istotna w różny sposób dla poszczególnych linii filogenetycznych naczelnych.

W ostatnim etapie pracy obliczono odległości Mahalanobisa na podstawie pomiarów bezpośrednich czaszek bez uwzględnienia wskaźnika Moranta i Sergiego.

W wyniku przeprowadzonych analiz zaproponowano dendrogram opisujący ewolucję naczelnych w kierunku *H. sapiens*. Na dendrogramie wyraźnie uwidacznia się rozdzielenie pnia wiodącego do *Pongidae* (goryla, szympansa, orangutana) oraz *Hominidae*. Główny pień kladogramu wskazujący na tendencję hominizacyjną rozpoczyna się od australopiteków masywnych poprzez pitekantropy, neandertalczyków i wreszcie *Homo sapiens*, do którego też prowadzą osobno australopiteki gracylne.

Ta radiacja ewolucyjna *H. sapiens* stanowi o ewolucji mozaikowej cech, która zakończyła się sukcesem powstania naszych przodków.

Literatura

- [1] Z. Sikorska-Piwowska, H. Mańkowska-Pliszka, A. L. Dawidowicz, *Studia Bobolanum* 4 (2006).
- [2] R. Martin, *Buch der Anthropologie*, Band 1, Gustav Fischer Verlag, Stuttgart 1957.
- [3] H. Hofer, A. H. Schulz, D. Starck, *Primatologia*, S. Karger, Basel, New York 1960.
- [4] J. Koronacki, J. Ćwik, *Statystyczne systemy uczące się*, WNT, Warszawa 2005.